

ЗВІТНІСТЬ ЗА СЕГМЕНТАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Формування фінансової звітності за сегментами здійснюється на основі норм П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами». Відповідно до нього, суб'єктами формування такої звітності є підприємства, організації та інші юридичні особи незалежно від форм власності (крім малих підприємств, неприбуткових організацій, банків і бюджетних установ) якщо підприємство зобов'язано оприлюднювати річну фінансову звітність або підприємство займає монопольне (домінуюче) становище на ринку продукції (товарів, робіт, послуг), або якщо щодо продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства до початку звітного року прийнято рішення про державне регулювання цін.

Відповідно до змін внесених до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» з 2019 р. фінансову звітність зобов'язані оприлюднювати, а відповідно, і формувати звітність за сегментами, усі середні та великі підприємства і підприємства, що становлять суспільний інтерес.

Виходячи із головного завдання звітності за сегментами, що полягає у наданні інформації важливої для ефективного управління як підприємством в цілому так і його структурними підрозділами, формування звітності за сегментами що базується на управлінському підході є доцільним для більшості суб'єктів господарювання. При цьому слід враховувати не лише організаційну структуру суб'єктів господарювання, а й галузеву специфіку, зокрема особливості сільськогосподарського виробництва.

Господарський сегмент або географічний сегмент визначається звітним, якщо більша частина його доходу створюється від продажу продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покупцям і одночасно показники його діяльності відповідають одному з таких критеріїв:

- дохід даного сегмента підприємства від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покупцям і за внутрішньогосподарськими розрахунками підприємства становить не менше ніж 10% загального доходу;
- фінансовий результат даного сегмента становить не менше ніж 10% сумарного фінансового результату всіх сегментів певного виду (господарського або географічного відповідно);
- балансова вартість активів даного сегмента становить не менше ніж 10% загальної балансової вартості активів усіх сегментів певного виду.

Якщо показники визначених сегментів задовольняють хоча б один із трьох критеріїв, то ці сегменти визнаються звітними.

Більшість господарюючих суб'єктів аграрного сектору не мають географічно розгалуженої структури. Зважаючи на специфіку сільськогосподарського виробництва, на те що, виробничі потужності сільськогосподарських підприємств та основні ринки збуту знаходяться у межах однієї території, для формування

інформації за сегментами в якості пріоритетних слід обирати господарські сегменти.

До 2016 р отримати інформацію для потреб визначення пріоритетних господарських звітних сегментів можна було скориставшись даними першого розділу форми №50-сг «Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств». В даній статистичній формі, в розрізі кожного виду сільськогосподарської продукції, що вироблялась підприємством, зазначалась інформація про виробничу собівартість та дохід від реалізації. Проте, починаючи з 2017 р. в статистичній звітності №50-сг залишилась лише інформація про витрати, якої недостатньо для визначення пріоритетних та звітних сегментів. Це ще раз підтверджує необхідність використання управлінського обліку для виокремлення сегментів та складання звітності за сегментами.

У внутрішніх облікових регламентах підприємств слід передбачити відповідні регулюючі норми щодо визначення пріоритетних звітних сегментів та передбачити звітні показники та форми управлінської звітності за сегментами. Для потреб забезпечення запитів управління сільськогосподарських підприємств, зважаючи на їх організаційну структуру, доцільно виділити виробничі сегменти якими будуть пріоритетні напрямки діяльності в межах виробництва основних видів продукції. З їх використанням користувачі звітності за сегментами зможуть адекватно оцінити результати діяльності звітних сегментів та підприємства загалом.

Така інформація відрізнятиметься від традиційного формування управлінської звітності за видами продукції. Адже у виробничих звітах акумулюється інформація лише про витрати та кількість отриманої продукції. Використовуючи формат звітності за сегментами, користувачі, крім інформації про витрати, отримуватимуть інформацію про доходи виробничого сегмента та фінансові результати. При цьому розрізи такої інформації відрізнятимуться і від даних за центрами відповідальності, так як ними є виробничі та інші структурні підрозділи підприємства.

Отже, сільськогосподарським підприємствам слід акцентувати увагу на управлінському підході до формування звітності за сегментами та на створенні внутрішніх форм такої звітності. Формування звітності за сегментами, як інструменту отримання інформації для прийняття управлінських рішень є доцільним для сільськогосподарських підприємств всіх форм власності та організаційних форм. Відтак, менеджмент підприємства матиме змогу акумулювати повну та достовірну інформацію про звітні сегменти та ухвалювати на її основі обґрунтовані управлінські рішення щодо розвитку підприємства та можливостей розширення його діяльності.